

Raad Opleiding werkt aan realisatie van de individualisering van de opleidingsduur

Innovatie als sleutel tot sneller opleiden

De Raad Opleiding heeft een belangrijke rol gespeeld bij het opleidingsakkoord uit 2013. Met het voorstel aan het kabinet om aios waar mogelijk sneller op te leiden, werden verdergaande bezuinigingen op de opleiding afgewend. Maar nu moet het plan in de praktijk gerealiseerd worden. Rob de Man, lid van de raad en opleider in het Erasmus MC, boekt opvallende resultaten.

Een individuele versnelling van het opleidings-traject met behoud van kwaliteit. Dat is het doel van het project Realisering Individualisering Opleidingsduur van de Raad Opleiding (zie kader op pagina 20). Het project is bedoeld om invulling te geven aan de afspraken in het opleidingsakkoord uit 2013. Daarbij wordt onder andere samen met de wetenschappelijke verenigingen bekeken hoe de opleidingsduur per specialisme verkort kan worden.

En in de opleidingspraktijk wordt druk geëxperimenteerd. Zoals in het Erasmus MC van Rob de Man, opleider MDL en lid van de Raad Opleiding. De Man: 'Bij ons realiseren we een verkorting van de MDL-opleiding op twee manieren. We kijken naar eerder verworven competenties, bijvoorbeeld op basis van een promotie in een voor de opleiding relevant vakgebied,

en we kijken naar mogelijkheden om sneller competenties te verwerven tijdens de opleiding.'

Hoger startpunt

De Man is naast zijn werk als afdelingsmanager en MDL-arts, bijzonder actief en innovatief als opleider. Hij legt uit hoe de MDL-opleiding in het Erasmus MC inmiddels flinke stappen heeft gezet bij het sneller verwerven van medische competenties. 'De promovendi Vivian Ekkelenkamp en Arjun Koch deden in het kader van het verbeteren van de opleiding onlangs onderzoek naar hoe onze aios leren. Daaruit blijkt ondermeer dat je de leercurve van aios bij het onder de knie krijgen van coloscopieën kunt beïnvloeden door inzet van een computersimulatietraining. Op die manier zorg je er voor dat het startpunt van de aios hoger ligt. Pakweg tweehonderd endoscopieën uitvoeren op de computer is natuurlijk niet hetzelfde als de ingreep verrichten op een patiënt, maar de vaardigheid die je ermee opdoet, versnelt je leercurve in de praktijk.'

Geen aantallen maar competenties

Een andere manier om aios sneller te bekwamen, is te focussen op competenties in plaats van op gefixeerde aantallen. De Man: 'De klassieke methode gaat ervan uit dat je door een vastgesteld aantal verrichtingen te doen – eerst onder begeleiding van een supervisor, daarna met begeleiding op afstand – de vaardigheid leert. Uit genoemd onderzoek blijkt dat het beter is je te richten op competenties en het begeleidingsprogramma daarop aan te passen. Dat betekent dat aios die snel leren, eerder op afstand begeleid kunnen worden. Maar ook dat je ze zo nodig weer een periode intensief begeleidt om ze een zetje omhoog te geven.'

Portfolio

Gefixeerde aantallen zijn eenvoudig meetbaar, het verwerven van competenties vraagt om een andere manier van verantwoording afleggen. De Man legt uit hoe ze dit binnen de MDL-opleiding doen: 'Om inzicht te krijgen in de leercurve van aios, houden zij zelf een

Wie is Rob de Man?

Rob de Man is medisch coördinator van de kliniek MDL, waarnemend afdelingshoofd MDL en NIAZ auditor. Daarnaast is hij opleider, lid van het dagelijks bestuur van de Centrale Opleidingscommissie Erasmus MC, voorzitter van het Concilium MDL en de lid van de Raad Opleiding van de Federatie Medisch Specialisten.

Rob de Man, MDL-arts en lid Raad Opleiding:

‘Het is mooi om aios op hun eigen manier te zien groeien’

elektronisch portfolio bij waarin ze per endoscopie verslag doen van het gehaalde doel en hun reflectie hierop. Ook houden ze hierin hun ijkpunten bij. Bij een coloscopie ga je door de dikke darm tot de overgang met de dunne darm en terug, met als mogelijk doel om op de terugweg poliepen op te sporen en te verwijderen. Er zijn vaste criteria waarop we de kwaliteit van de verrichting beoordelen. Zo moet het verste punt binnen een bepaalde tijd bereikt zijn en op de terugweg moet de aios opnieuw binnen een bepaalde tijd op verschillende plekken geweest zijn. Daarnaast is het aantal poliepen dat je vindt, de *adenoma detection rate*, een goede meetmaat. En belangrijk criterium is ook het patiëntcomfort. Technisch kun je de handeling goed hebben uitgevoerd, maar als de patiënt veel pijn heeft gehad is de verrichting niet geslaagd.’

Leercurve vergelijken

De bedoeling is om de leercurve in de individuele portfolio's te koppelen aan de gemiddelde landelijke leercurve. De verwachting is dat dit binnen enkele maanden kan. Zo worden aios straks geconfronteerd met wat hun voortgang is ten opzichte van andere aios.

‘Als ze achterblijven bij het landelijk gemiddelde, lokt dat waarschijnlijk een hulpvraag uit’, vervolgt De Man. ‘Bijvoorbeeld een vraag om extra begeleiding of meer oefening. Bovendien kijken we als opleiders mee, zodat we goed inzicht krijgen in welke aios sneller bekwaam zijn en wie op welk moment meer aandacht nodig heeft.’

Gebruikmaken van de mogelijkheden van computersimulatietraining en een focus op het verkrijgen van competenties in plaats van het uitvoeren van een vast aantal verrichtingen, maakt verkorting van de opleiding voor meerdere aios mogelijk. Zonder aan kwaliteit ►

‘Door in te zetten op versnelling wordt het keuzeproces duidelijker: je kunt niet alles kiezen’

in te boeten. De Man: ‘Dit biedt kansen voor mijn eigen vakgebied en voor specialismen zoals de kno, pulmonologie en urologie waar ook veel endoscopisch onderzoek wordt gedaan.’

Kleur en kop

De competentiegerichte aanpak sluit naadloos aan bij de modernisering van de MDL-opleiding en past goed bij wat De Man persoonlijk drijft bij het opleiden van de nieuwe generatie MDL-artsen. ‘Het is mooi om aios op hun eigen manier te zien ‘groeien’ tijdens hun opleidingstraject. Ze krijgen geen kant-en-klaar programma maar moeten zelf keuzes maken. Het is aan de opleider om de aios op maat te begeleiden naar het einddoel.’ Het opleidingsplan is nadrukkelijk modulair opgebouwd. Nadat de aios een hoofdrichting heeft gekozen, stelt hij of zij samen met de opleider de modules samen. De Man: ‘Nu we inzetten op versnelling is ook het keuzeproces duidelijker: je kunt niet alles kiezen. Samen met je opleider bepaal je de kleur – ga je de technische of beschouwende kant op? – en de kop – waar zoek je de verdieping?’ Ook is er meer aandacht voor algemene competenties

Project Realisering Individualisering Opleidingsduur

In oktober 2013 sloot de Federatie Medisch Specialisten (toen nog de Orde en de wv'en), samen met andere zorgpartijen, een opleidingsakkoord met de minister van VWS. Het akkoord bevatte een alternatief, door de Raad Opleiding voorgesteld, voor de aangekondigde bezuinigingen van 270 miljoen op de medische vervolopleidingen en de generieke verkorting van de opleidingsduur met één tot twee jaar. Hierdoor vallen de bezuinigingen 50 miljoen lager uit en blijft de verkorting van de opleidingsduur beperkt tot een half jaar.

In het akkoord is afgesproken de opleidingsduur te individualiseren. Aios die sneller alle noodzakelijke competenties hebben verworven om als volwaardig specialist te kunnen werken, kunnen eerder hun opleiding afronden. Met het van kracht worden van het nieuwe Kaderbesluit medio 2014 mogen ook eerder (vóór de opleiding) verworven competenties ingezet worden. De individualisering van de opleidingsduur sluit goed aan op de eerder bepaalde koers om meer competentiegericht op te leiden.

Met het project Realisatie Individualisering Opleidingsduur (RIO) ondersteunt de Raad Opleiding aios en opleiders bij de vertaling van deze individualisering naar de dagelijkse praktijk.

Meer informatie over het project RIO vindt u op www.specialistenopleidingopmaat.nl, waar u ook andere informatie aantreft over de herziening van de opleiding.

(de zeven CanMEDS-competenties) binnen de MDL-opleiding. ‘Communicatie en samenwerking zijn erg belangrijk in ons vakgebied’, verklaart De Man. ‘MDL-artsen werken nauw samen met de chirurg en de interventieradioloog waardoor grenzen tussen specialismen vervagen en goede samenspraak noodzakelijk is. Ook het vermogen om efficiënt en doelmatig te werken, wordt belangrijker. Daar besteden we tijdens de opleiding al aandacht aan.’

Verbinden

Met zijn uitgebreide ervaring op het gebied van onderwijs en opleiden levert De Man een waardevolle bijdrage in tal van gremia waaronder de Raad Opleiding. Nevenactiviteiten heeft hij altijd gehad. Zo was hij tijdens zijn studietijd fanatiek wedstrijdroeier en coach. ‘Ik geloof sindsdien in de kracht van verbinden en samenwerken. Daarom vind ik de nieuwe ontwikkeling die we als Federatie doormaken ook zo inspirerend. Er ligt een kans voor ons als wetenschappelijke verenigingen, juist omdat we het samen doen. Of zoals we in roeitermen zeggen: een acht gaat harder dan een skiff.’ ●